

Redacția Administrativă
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare nr. 30
Căzătorii neînfrânate nu se
acceptă. Manuscrisurile nu se
returnează!

Biroul de circulație:
Brașov, piața mare nr. 30
Inserate mai primesc în Viena
Hedoiu Mossa Haasenstein & Weyler
(H. H. Haas), Herrlich, Schalk, Alois
Bernoldi, M. Duka, A. Oppel, J. Don-
nerberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Haas, Edizian, Bernat;
în Frankfurt: G. J. Domb; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garzonă pe o colină 8 or.
și 80 or. Ambru pentru a pu-
blicare. Publicații mai dese
după tariful și învială.
Sealme pe pagina III-a o
serie 10 or. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LV.

„Gazeta” este în să-care și
ABONAMENTUL PENTRU ANULU
Pe un an 12 fl., pe șeș. luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂȚE:
Pe un an 40 franci, pe șeș.
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără în toate oficiile
postale din țară și din străi-
ni și la dd. colectori.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOVU:
la administrație, piața mare
nr. 30, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șeș. luni 5 fl., pe
trei luni 2 fl. 50 or. Cu două
în casă: Pe un an 12 fl., pe
șeș. luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu asemplari 5 or. v. a. sau
15 bani.
Atâtă abonamentele câtă și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 12.

Brașov, Vineri, 17 (29) Ianuarie

1892.

Brașov, 16 Ianuarie v.

Biroul de corespondență un-
gurească din Pesta ne comunică în
două telegrame lungi rezultatul
alegerilor dietale de azi.

Pe câtă se vede, guvernamen-
talii au învinsu azi și probabil,
că voru învinge până în sfârșit.
Acăsta o prevedeamu și nu eram
de locu curiosi de a afla pe cale
telegrafică, că Baross, Wahrmann,
ș. a. au fostu aleși cu aclamațiune.

S'a înșelatu dăr biroul de co-
respondență decă a creduț că ne
va face o plăcere împărțându-
ne prin telegrafu lista celor aleși.
Pentru noi puțin impoțtă cine
suntă aleși, unde și cum suntă a-
leși. Ajunge că lista înțregă nu
conține decătu nime unguresci și
că de aici putem trage conclu-
siunea: totu contrari ai limbei și
ai naționalității noastre.

De voru fi cățiva Kossuthiști
orî Apponyiști mai mulți, de va
scăde séu se va mări numărul
mamelucilor lui Szapary, acăsta
pentru noi nu va schimba nimic
din situațiune. Partidele maghiare
au datu probe, că suntă una și
nedespărțite când e vorba de a
combate și de asupri pe nema-
ghiarî.

De aceea în fața scirilor, ce
ne sosescu din Pesta, că pretu-
tendenți suntă aleși și realeși duș-
manii hotărîți ai desvoltării nos-
tre naționale în acestu stat, ne
servece spre bucuria scirea, ce-o
primim din orașul Neoplanta,
că și în mijlocul Sârbilor din
Ungaria a învinsu idea solidari-
tății tuturor naționalităților a-
suprite.

Sârbii până în momentele din
urmă erau nedeciși. Se disputau
între sine, cu care dintre partidele
maghiare s'ă mērgă la alegeri. În
cele din urmă însă partida na-
țională sârbescă s'a reculesu și
lăsându pe cei slabi de ângeru la
o parte, a hotărîtu de a nu intra
în nici o atingere cu partidele
maghiare și a nu lua parte la
alegeri.

Astfelu s'au alăturatu, după
Slovaci, și Sârbii la politica de
protestare pasivă a Românilor și
acăsta este unu faptu de mare
importanță din două puncte de
vedere.

Intăiu atitudinea partidei na-
ționale sârbesci vine și justifică
politica noastră de pasivitate față
cu alegerile dietale; alu doilea:
prin alăturarea Sârbilor la poli-
tica de opozițiune pasivă, s'a în-
tregitū cerculū coalițiunei națio-
nalității nemaghiare, lipsindū
numai Germanii și Sașii ardeleni
spre a-lu completa cu desevēșire.

Declară și Sârbii naționali în
proclamația, ce-o adresēză alegēto-
rilor lor, că și dēșii au ajunsu
la acea convingere, că Românii și
Slovacii, că adecă naționalități-
lor nemaghiare li-s'a făcutu im-
posibilu de a-și alege reprezentanți
în dieta ungară.

Constatăm cu satisfacțiune,
că prinde rădēcină în modu neaș-
teptatu idea salutară, ce a propa-

gat'o organulū nostru neîncetatu,
idea solidarității popórelorū asu-
prite.

Nu pōte fi nimicū mai natu-
ralu decătu ca acele popóre, că-
roră li-s'a făcutu cu neputință de
a fi reprezentate în parlamentu,
s'ă-și dea mâna pentru o comună
apērare, s'ă se unescă afară de
parlamentu spre a protesta și a-și
reclama drepturile încalcate.

Pasulū întreprinsu de partida
națională sârbescă, prin care acăsta
se alătură la politica de opozițiune
pasivă a Românilor și a Slovaci-
lor, ilu salutămū așadēr ca unu bun
semnū pentru viitoru și ca o nouă
garanță, că este aprōpe de reali-
sare marea idee a unirei și soli-
darității naționalităților nema-
ghiare pentru recăștigarea egalei
lorū îndreptățiri.

Conferența națională generală

a alegătorilor români din Transilvania și Ungaria.

Raportulū comisiunii de 40.

(Fine.)

Și, lucru cindatū, orî câtū de de-
plorabilă ar fi o asemenea stare a unu
poporū întregu, bā a majorității popo-
rațiunei în orî ce statū încātvā moderni-
satū, în Ungaria din punctū de vedere
alu politice de statū o astfelu de stare
se privece chiar ca o cucerire mare, ca
unū succesū multū promițetorū.

Însē, decă ceva, acestū succesū pre-
tinsū este ceea ce este menitū a pune
în deplina ei lumină întregă serioșitate
a situațiunei, în care se află organismul
de statū însuși și a cărei serioșitate nu-
mai unu patriotisimū amăgitū nu o aper-
cipiēză. Comisia crede de lipsă a indi-
geta, că în puterea nexului intimū or-
ganisū alu tuturor factorilorū din viața
de statū, totū în acea măsură, în care
situațiunea noastră politică specială de-
vine mai apăsētōre, și situațiunea poli-
tică generală a țării devine totū mai
critică. O repede privire la aparițiunile
caracteristice ale vieții politice interne
de statū va dovedi empirice adevērulū
a priori evidentū alu acesteia afirmări.

Afundū tăietōre, deși antagonisme
de interese naționale, precum numai de-
cātu. voimū s'ă accentuămū, provocate
artificiosū, care sfāșii popórele corōnei
Sf. Stefanu în două caste mari contrare.
antagonisme, carī pētrundū până chiar
la rădēcinile organismului de statū, carī
atingū de aprōpe chiar interesele esi-
stențiale ale popórelorū, și vibrēză prin
tōte fibrele vieții noastre politice, insti-
tuțiunii constituționale fără fire și sufletū,
formalismū constituționalū, o adminis-
trațiune retrasă dela propria sa chiamare
și pusă în serviciulū domnirii politice
de partidū, absolutismulū parlamentarū
în mânilor unei majorități referitōre și în
legătură cu acăsta referințe parlamen-
tare nesănētōse, servilismulū și corrup-
țiunea și unū șovinismū potențatū arti-
ficiosū până la paroxismulū naționalū.
Acăste suntă trāsēturile marcante, carac-
teristice pentru situațiunea internă poli-
tică. Dēr cine ar voi s'ă tăgăduescă tot-
odată, că acăstea nu suntă totū atâtea
simptome patologice ale vieții noastre de
statū.

Tōte acăste aparițiuni provinū din
unū isvorū, din însași ideea fundamen-
tală nesănētōsă a politicei noastre de

statū, a unei politice de statū care sub-
stitue interesulū esclusivū-naționalū par-
ticularū alu unei rasse interesului comunū
alu statului, și care proclamă astăzi deja
de totū apriatū și fără nici o sfielă ca
scopū finalū alu ei, urmăritū și până
acum, *unitatea națională a individualită-
ților naționale în Ungaria.*

Numai acela, care nu cunōce eter-
nele legi nepermutabile ale desvoltării
organice în viața de statū, nu va înțe-
lege nexulū internū causalū între atin-
sele aspiratiuni patologice ale vieții nos-
tre politice și între nesănētōsa ideea fun-
damentală a politice de statū ce o
representă exclusivitatea și unitatea na-
țională. Cine ar voi s'ă nege, că decă în
Ungaria n'ar esista decătu unu singurū
elementū, séu decă politica de statū n'ar
nisū la esclusiva domnire a unu ele-
mentū și la unitatea națională în favo-
rulū acăstui, tōtă a noștră desvoltare
de statū ar fi luatū o altă direcțiune de
sigurū mai sănētōsă. Și cine s'ar încu-
meta s'ă încerce a apēra opera de artă
abderitică, de a realiza acăstă idee fun-
damentală a politice de statū în sine
deja nerealisabilă, prin principiile ade-
vēratei libertăți, ale adevēratului libera-
lismū și ale unu constituționalismū ade-
vēratū. Însē decă artificială domnire es-
clusivă a unei rasse într'unu statū poli-
glotū este în principiu incompatibilă cu
adevēratulū constituționalismū, princi-
piulū unității naționale este absolutū in-
compatibilū cu însași existența raselorū
celorlate.

Și apoi câtū de scăduț nivelū alu
conșienței de dreptū se documentēză
în statulū acela, în care unu astfelu de
atacū apriatū alu puterii de statū în contra
esistenței chiar a propriilor individualități
naționale ale statului, se înalță la unu
principiu de statū și s'ă facă acăsta încā
în buna credință, — căci de acăsta nu
voimū a ne îndoi nici la contrarii noștrii
naționali, — că statulū împlinesce prin
acăsta o îndreptățită misiune politică!

Ōre cine ar cuteza astăzi a proclama
ca principiu conducetōrū alu statului uni-
tatea credinței religioșare? Și cine ar
cuteza s'ă afirme, că invidualitățile na-
ționale n'ar avē celū puținū totū acelu
dreptū de esistență ca confesiunile reli-
gioșare? Da, au fostū timpuri, în carī
politica de statū într'adevērū a statū
totū așa în serviciulū tendențelorū unifi-
cātōre naționale. Da, scimū că acele ten-
dențe unificātōre religioșare au adusū
lupte mari și deplorabile, esterne și in-
terne în state. Resultatulū finalū alu acē-
torū lupte grele n'a fostū însă așintita
unitate de credință, ci sublimulū prin-
cipiu alu egalei îndreptățiri a confesiuni-
lorū. Și totū acela va fi resultatulū ten-
dențelorū unificātōre naționale din ac-
tuală politica de statū, căci acăste suntū
totū așa nenaturale ca acelea și utopia
rēmāne utopiā pe fiā-care terenū alu des-
voltării istorice a omenirii, care, deși
încetū, une-orî numai după lupte grele
trece peste aberațiunile transitorie ale
spiritului omenescū și se înalță la trepte
totū mai înalte ale conșienței de dreptū.

Acăstū procesū gradatū marchēză
caleā civilizātōre a progresului, pe care
s'a ridicatū statulū istoricū dela începu-
turile sale crude primitive, până la idea
modernului statū de dreptū. Decă lucrū-
rile stau însē așa, ōre idea fundamen-
tală a politicei noastre de statū nu este
negațiunea directă chiar a modernei idei

de statū! Căci nu ne întrebămū ōre: nu
rețelele căilor ferate și ale telegrafului,
ci conșiența de dreptū mai înaltū des-
voltatū, și principiulū egalității de dreptū
formēză caracteristica adevērată a sta-
tului modernū? Pe de altă parte nu în-
trebămū ōre, că basa teoreticā a politi-
cei de unitate națională numai omnipo-
tența statului o pōte forma.

Ei bine, o politică de statū, a cărei
basă este omnipotența statului, alu cărei
scopū finalū este o utopie, ale cărei mij-
lōce suntū pseudo-constituționalismulū și
volnicia, și alu căru resultatū este o sfā-
șiere adāncă a popórelorū, o adāncă ne-
încredere reciprocă a acelora și nemul-
țămirea generală, astfelu de politică după
părerea comisiunei are s'ă fiā judecată
din tōte punctele de vedere.

Ea este nedreptă, imprudentă și stri-
caciōsă.

Ōre nu este o absurditate pipăibilă
a face o astfelu de politică în interesulū
consolidării interne a statului nostru?
Ōre nu sună, față cu acăstă politică, ca
o ironiā amară a auți vorbindu-se în
Ungaria de totū seriosū de statū de
dreptū, de libertate, de constituțiune a-
devērată și de multe alte lucruri aseme-
nea frumoșe. Ōre nu zace o naivitate poli-
tică admirabilă în aceea, decă bărbați,
eminenti în tōtă privința, desvōlescū în
nobilulū lorū entusiasimū patrioticū stin-
dardulū idealismului politicū și punū pe
stindardulū desvōlitū devisa unității na-
ționale?!

Și orî câtū de cindatū are s'ă fiā o
astfelu de aparițiune, ea nu se rangiază
de felū în categoria unorū extravagante
sporadice, din contră în ea s'ă manifes-
tēză o trāsētură dintre cele mai carac-
teristice ale întregi noastre vieți publice.
Fiā-căru observatorū cugelatorū demult
trebuia s'ă i-se impună percepțiunea, că
ceea-ce în castrulū aderențelorū politice
de stat dā un timbru de totūspecific des-
voltărei, amū dīce, ideale a conșienței
lorū politice, este acelu estraordinarū
procesū intelectualū, carele în progresiva
confundare a tuturorū ideilorū politice,
fundamentale, amenință de a captiva din
ce în ce mai multū spiritele. Se scie ce
roiu de confusiuni de noțiuni s'a desvol-
tatū din echivocitatea cuvēntului națiune
în sensulū séu politicū și etnograficū, și
mai puținū prin lipsa în limba maghiară
de expresiuni separate pentru distingerea
între nțoiunea „Ungurū” și „Maghiarū”.

Așa se scie că s'a desvoltat în Ungaria
teoria de totū curiōsă a elementului for-
matorū și susținētōrū de statū, care
în privința politică împarte cetățenii
unui statū modernū, după conceptulū
anticū, în două categorii
Ēr categoria acăsta teoreticā nu rēmāne
fără aplicare practicā. Decă patima de
domnire națională formēză patriotisimulū
adevēratū pentru o categorie de cetățeni,
atunci instinctulū de propria conservare
națională pentru cealaltă categorie de
cetățeni trece de spiritū antipatrioticū.
Intoleranța națională este pentru unii
virtute politică, nisuința națională pen-
tru ceialaltă agitațiune politică. Esclusi-
vitatea națională este liberalismū, și e-
gala îndreptățire națională e principiulū
reaționarū alu Camarilei. Decă pentru
o categorie trece ca postulatū naționalū,
că fiā-care oficiu de statū, până susū la
ministrulū comunū de rēșboiu, are s'ă se
folosescă în comunicațiunea sa cu cetă-
țenii acăstei categorii de limba lorū na-

țională, atunci pentru cealaltă categorie de cetățeni trece ca un postulat național, ca aceștia în a loră comunicațiune dela instanțele cele mai înalte până la cele mai de jos să se folosescă totuși deuna și pretutindena de limba oficială a acestora. Dacă la o categorie de cetățeni principiul instrucțiunii în limba proprie națională în toate școlile, până și la academiile militare ale armatei comune, trece ca un postulat național neatacabil, atunci pentru cealaltă categorie de cetățeni trece ca totuși așa de neatacabil postulat național aceea ca loră să li-se dea instrucțiunea în toate gradurile de cultură, nu în limba loră proprie, ci în altă limbă. Stricte respectare a legii este postulatul unei categorii, ăr desconsiderarea legilor este o maximă de guvernare pentru cealaltă categorie. Și așa se continuă acest sistem al duplicității de măsură ideală pentru cetățenii Ungariei individual egală îndreptățit, — după cum sună parola, — până la contradicțiile logice deja intonate ale omnipotenței de stat și ale statului de drept, a domniei măestrite de rasă și adevăratului constituționalism, a ideii de stat, a unității naționale și a ideii de stat modern.

Ore se poate o confuziune de idei mai completă? Cine n'ar pute prinde chiar cu mâna, că originea logică a tuturor acestor confuzii logice de idei zace în egoismul de rasă înalțat la ideal!

Comisiunea după aceste resumă judecata sa asupra situațiunii interne politice a patriei noastre în tesa: Ungaria este de prezentă morbosă. ăr morbul ei este morbida idee fundamentală a politice de stat alasă de ea însa-și. O întoarcere resolută e indispensabilă, altcum organismul nostru de stat pășese spre o criză fatală.

In ciuda acestei stări mai mult de cât seriöse a patriei noastre, comisiunea nu se poate apăra de temerea patriotică, că dela factorii parlamentari chemați în prima linie abia se poate aștepta o sanare radicală a rului. Un parlament, care este de totu captivat de farmecul exclusivității naționale, și n'are nici loc, nici simț pentru alte interese naționale, abia posedă însușirea și puterea de a sana țera de același r, de care el însuși suferă. O îndreptare, după părerea comisiunii, se poate aștepta numai dela o intervențiune salutară a factorului celualalt, a supremului factor de stat, a Coronei, care în pozițiunea sa constituțională esentă, mai presus de oră ce particularism și ca adevărată reprezentantă a intereselor mai înalte de stat, are chemarea sa constituțională de a interveni la timp acomodată cu autoritatea și plenitudinea puterii sale pentru siguranța statului amenințat chiar în interna sa structură.

In această speranță comisiunea își îndreptă privirea sa și spre unele aparițiuni îmbucurătoare pe latură orizonă politică. Cu viață satisfacere putem constata, că în acea măsură, în care nimbul fals al liberalismului și constituționalismului în Ungaria dispăre ca negura risipită de rațele sorelui, simpatiile poporului europene se îndreptă spre noi, și că importanța politică și culturală a românismului, conșciu de acesta, pentru monarhia habsburgică și interesele ei vitale în Orientă află recunoșcerea în cercuri politice totu mai largi. Acest rezultat îmbucurător pe lângă pozițiunea noastră geografică importantă nu numai din punct de vedere politic, ci și strategic, și pe lângă latinitatea noastră, avem să-l mulțumim vitalității neștirbite, care a putut rezista două milenii de grele încercări, conșciunței naționale viu dezvoltate, capacității mari de cultură și simțului pronunțat de legalitate al poporului nostru. Un popor cu inzeștrări atât de fericite și oșlătit prin suferințele cele mai dure, în ciuda tutu-

roru strimtorilor prezentului poate privi liniștit la viitorul său

De altă parte comisiunea, în considerarea marilor greutăți a multifariei lor împedcări măestrite, cari în patria noastră se grămădescu contra activității politice a partidului național în apărarea și validitatea legitimelor noastre interese, greu vătimate și mai serios amenințate, comisiunea crede, a implini o datorință națională, prin aceea că nu lasă să trecă acest moment srbătorescu, în viața noastră politică, fără a atrage atențiunea on. conferențe la aceea, că totă puterea și însemnătatea partidului nostru național zace în armonia ținutei noastre, și comisiunea face acesta cu intențiunea de a lăsa să răsune din mijlocul acestei adunări, în care poporul român află și privesce reprezentanța sa genuină, un apel puternic către simțul de solidaritate națională al tuturor fiilor fideli ai națiunii.

Comisiunea încheiând cu acest raportul său, își permite a recomanda on. conferențe spre primire următoarele propuneri de rezoluțiun, în care cele mai marcante momente, — atinse în acest raport — al vederilor și direcțiunii politice noastre își află expresiunea loră. (Urméz rezoluțiunile deja publicate.)

Un număr însemnat de universitari români dela noi de dincoace, ne trimit un articol, care exprimă ideile și dorințele lor cu privire la situațiunea tristă a junimei studiose române în Transilvania și Ungaria. Dăm loc cu plăcere acestui articol, ăr asupra cestiunii ce-o sulevéz ne vom da și noi părerea:

O cestiune momentuoasă.*)

De când există universități în mijlocul lumii civilizate, cetățenii acestora totdeuna au jucat un rol însemnat în viața socială, culturală și chiar politico-națională a poporilor.

Așa a fost și acesta și este în toate țările culte, ce ne înconjură; așa au stat și stau deci lucrurile chiar și în patria noastră.

Facem, prin urmare, și noi de astădată numai un pas, pe care nu ni-l poate interdice nici un fel de lege.

Universitarii maghiari s'au afirmat în felul lor la diferite ocazii destul de puternic, și vocea lor totdeuna a aflat răsnet în inimile conaționalilor lor.

In privința aceta noi, universitarii români, stăm departe îndreptul colegilor noștri maghiari. — Causese, pentru cari noi până acum nu ne-am manifestat, sunt multe și atât de cunoscute, încât aflăm de prisos a-le mai înșira.

Cu toate acestea, când onora și caracterul nostru național se atacă în public, dator suntem cel puțin a ne apăra cu demnitate, și în cazul acesta nimic nu ne va pute depărta dela postu nostru.

Diarele unguresci nu arare oră se îndatinéz a ne intimidă, a ne batjocuri și a ne înegri înaintea publicului cetitor. Datorința noastră este prin urmare a ne apăra, a arăta adevărata stare a lucrurilor și a trage din ea consecințele.

In toamna anului 1889, după ce se făcuseră înscrierile la universități, unul din diarele maghiare din Clușiu sub titlul „*Tinerimea română nu învețe*“, luase notă despre numărul tinerilor români, cari studiez la universitățile din patria, și cu perfidia obicnuită își exprima marea sa mirare, cum de suntem așa de puțin în proporție cu mărimea numerică a poporului nostru, și ne timbra

* Tote foile noastre din patria sunt respectuos rugate a reproduce.

Autorii.

dreptu-aceea de nisce tineri nepetrunși de însemnătatea învățături și a adevăratei cultură științifice.

Nu de mult un alt diart unguerescu din Pesta, „*Budapesti Hirlap*“, scriind un articol tendențios în contra gimnasiului român din Brașov, dize între altele, că *necunoscința limbei maghiare*, care se negligă mult în numitul gimnasiu, ar fi cauza, că o mulțime de tineri, cari absolvéz acolo, sunt siliți a trece granița în România pentru a-și continua studiul și a-și asigura viitorul și pentru ca mai târziu de acolo să potă așța nemulțămirea în poporațiunea română de aici.

Le suntem recunoscători numitelor foi, pentru că ni-au atras atențiunea asupra duor împrejurări, că adevă, cari sunt cauzele, că tinerii români sunt atât de puțin la număr la universitățile din Pesta și din Clușiu, și pentru ce o parte mare din absolvenții gimnasiului român din Brașov părăsese patria, trecend în Țera românească?

Să fiă ore cauza neproporției numerice, lipsa de sânt și de interes pentru cultură, — cum îi place a crede foicei clușiene — și ore — cum de altă parte afirmă foice pestană — necunoscința limbei maghiare să ne silésc a părăsi patria?

Să vedem!

Cumcă suntem și noi ca și alte nămurii duiosi de cultură și de știință, asta o dovedesce împrejurarea, că făcare din noi în totu momentul arde de dorul de a pute cândva ajunge pe la universitățile mai mari și mai de valoare din străinătate, acolo, unde fiă-ne permis a accentua, știința se propagă și se cultivă cu mai multă serioșitate, trănicio și fundament; o dovedesce aceasta mai departe numărul cel mare de tineri români de pe la universitățile din Apusul Europei și rezultatele laudabile obținute de dênși pe calea științei.

Necunoscința limbei maghiare încă nu poate fi cauza, că suntem așa de puțin la universitățile maghiare, căci și așa cei mai mulți dintre noi, în timpul petrecut la universitate, ne însușim pe deplin acea limbă ca organ impus și indispensabil pentru manifestarea cunoscințelor noastre. Suntem dedată noi ou greutățile acestei limbi încă de prin școlile inferioare. Dacă tinerul român învețe bun-bucuros limba germană și francesă, să fiă ore pentru el atât de ingrozitoare limba maghiară, încât să-l silésc a-și părăsi patria și căminul părintesc, după ce a învățat o deja 12 ani de-arëndul?

Dacă numai atata ar fi cauza, astădi poporul nostru ar avé aici acasă un contingent cu mult mai însemnat de bărbați inteligenți și n'amă trebui, așa dicend, să privim cu lacrimel'n ochi, cum aceștia sunt siliți cu durere a ne părăsi atunci, când aici le simțim mai mult lipsa.

Adevăratele cauze trebuiesc însă căutate cu multă mai adencă, căci ele sunt cu mult mai seriöse și mai ingrijitoare.

Să aruncăm o privire asupra viitorului nostru și, aprețiându-ne poziția, să ne întrebăm: pentru ce ore mai învețăm la universitățile unguresci chiar și numai atâția că suntem; avem noi ore destulă garanță, că eșind odată din brațele acestor temple ale științelor, străduința și munca noastră să fiă reboificată, aplicați fiind făcare în cariera, pentru care ne-am pregătit aici în patria noastră strămoșească și iubită?

Răspunsul, ce va trebui să ni-l dăm în totă sinceritatea, este totdeodată și cauza cauzelor pentru ce la universitățile din Pesta și din Clușiu Români sunt așa de slab reprezentați.

Trist răspuns, durerosă cauză! Căci din experiență vorbindu forte rari sunt casurile acelea, când tinerul român, care absolvéz universitatea maghiară, să aibă mângăierea, că după atâtea necazuri și jertfe materiale și

spirituale, să fiă pus și el aici în patria sa în postu ce-i compete întocmai ca colegilor săi maghiari. Partea cea mai mare dintre noi se avată a trăi în nisce condițiuni incompatibile cu vrednicia sa, se silă a părăsi patria, a merge în România, se în alte părți, unde poate norocul i-a destinat o sorte mai bună.

Are deci totă dreptatea „*Budapesti Hirlap*“, când constată că tinerii români emigréz în România; acesta însă trebuia să o sciă foice din cestiune și să o mărturisescă despre absolvenții români în genere, fiă din gimnasiile noastre, fiă din cele străine ale țerii. ăr această emigrare se petrece regulată și încă în două perioade. Unii pribegesc după absolverea studiilor secundare, ăr alții după terminarea celor academice.

„*Recunoscem*“, dize apoi „*Bud. Hirlap*“, că școlile române în frunte cu gimnasiul superior din Brașov facu mari servicii societății românesce, culturii societății, der, cumcă e un simptom nenatural, o stare nesănătoșă, ca o școlă mediă în decursu de 25 de ani din 238 de tineri inteligenți 100 să servesc unu stat străin, credem, că ori-ce om cu mintea treză și sănătoșă o va mărturisi. Astădi de facto astfel stăm: Un institut ce există în Ungaria creșce elementu inteligent unu stat străin. Totu la acelu loc același diart accentuează, că ou deosebire ca profesori trăsesc aici tineri în România.

Mărturisim și noi ou mănuire, că acesta e un simptom nenatural, o stare nesănătoșă. Der nu „*necunoscința limbei maghiare*“, nici „*dorul de a așța*“ de acolo nemulțămirea în poporul român de aici, este cauza acestor stări abnormale, ci numai și numai grija de a ajunge la un viitor cinstit și corăspunătoru aptitudinelor noastre, ceace pentru un Român cu caracter și dragoste de nemul său este greu a ajunge în această patriă mașteră.

Când o țera produce mai multă, decât poate consuma, e lucru îmbucurător. In privința asta însă țera noastră e unică în felul său. Din Ardél și peste totu din „*fericita*“ noastră Ungaria, aprópe în fă-care an să esportéz o mulțime de bărbați gata și bine calificați, un element, care numai spre podób țerii poate servi. Și lucrul e ușor de înțeles. Dacă trei milioane de Români nici pe cei ce se califică aici la universitățile din patria nu și-i pot ved aplicați în officii — ce să mai și dicem în fața unor stări atât de triste?

(Va urma.)

CRONICA POLITICA.

— 16 (28) Ianuarie.

Comitetul central al partidei naționale srbesci din Neoplanta, a dat o proclamațiune către alegătorii srb, în care se constată, că poporul srbesc din Ungaria în fine a ajuns la experiența aceea, pe care de mult o posedă Românii și Slovaci, ca adeca naționalităților nemaghiare le este imposibil să-și alogă reprezentății lor în dieta ungurescă. Din motivul acesta comitetul central nu poate da alegătorii srb alt sfat, decât ca acestia să nu între în nici o legătură cu nici una dintre partidele esistente și să nu ia parte la alegeri. Românii din Transilvania și Ungaria stau în opozițiune pasivă și Slovaci au dat asemenea declarațiune.

Diarul oficial al Republicei francesce, publică un decret, prin care se crează postul de *șef al statului major general al marinei*. Acest admiral, a căruia funcțiuni sunt egale cu ale generalului Miribel în departamentul de răboiu, va avé între altele și direcțiunea cabinetului ministrului de marină și lă va ajuta pe acesta în toate detaliurile administrațiunii sale. El are în toate comisiunile o voce consultativă, ou deosebire în consiliul superior de marină. Șeful statului major general

alū marinei propune ministrului de marină directū pe acei oficeri, pe cari i ține de apți, pentru de a veni în statul majorū generalū alū marinei. Elū e ajutatū de doi căpitani de marină. Ca șefū alū statului majorū generalū alū marinei a fostū numitū admiralulū *Gervais*, acela care a comandatū escadra franceșă la Kronstadt.

Din Portugalia sosescū soiri neplăcute. Statulū e amenințatū de faliment. Budgetulū portugezū suferē de multū de unū deficitū cronicū. Noulū cabinetū Iosē Dias Ferreira debutēză acum cu unū planū radicalū pentru îndreptarea situațiunei financiare. Este vorba sē se începă tratări cu creditorii statului pentru o reducere a procentelorū, pentru scăderea lefurilorū la funcționari; se va reduce budgetulū apărării țerei, se va introduce unū nou impostū progresivū pe venitū, în fine se vorū lua mai multe mēsurī spre a scăpa de naufragiu nava statului. Se speră multū dela energia noului ministru președinte, care a mai fostū ministru deja acum 20 de ani. În timpulū din urmă s'au mai făcutū multe arestări și se grămădesce materialulū pentru procesele de malversațiune, în cari vorū avē sē se justifice directorii căilor ferate și ai băncei lusitane.

SCRILE ȚILEI.

— 16 (28) Ianuarie.

Mersul epidemilor pe luna Noemvru în România este următorul: Angina dimericā a bătuitū 14 comune din 8 județe cu 222 casuri și 89 decese; scarlatina a bătuitū 7 județe în 22 comune cu 655 casuri și 101 decese; pojarulū a bătuitū o comună din Vlașca cu 22 casuri și 1 decesū; tusea convulsivā a bătuitū 11 comune din 5 județe cu 268 casuri și 8 decese; febra tifoidā a bătuitū 3 comune din 3 județe cu 77 casuri și 10 decese; variola a bătuitū 6 județe și 8 comune cu 105 casuri și 5 decese; disenteria a bătuitū o comună din Suceava cu 21 de casuri și nioi unū decesū; influenza a fostū în tōtā țera într'unū modū blândū. Numērulū celū mai mare de morți a fostū de 637 în Bacău. Numērulū totalū alū morților a fostū de 1400.

O dedicațiune a Țarului. Din Atena se scrie, că unū oficerū rusescū a predatū în Țilele aceste prințului George de Grecia, în numele Țarului, bastonulū cu care prințulū a săritū în ajutorū moștenitorului tronului rusescū, când cu atențatulū dela Tokio. Bastonulū e acum auritū și pōrtă monogramulū Țarului și corōna imperială, precum și dedicațiunea: „Prințului George pentru vitejiā.”

† Marele duce Constantinū Nicolaievici a rēposatū alaltieri în Petersburg.

Demonstrațiuni. Se telegrafiază din Roma, că peste 300 de universitari au arangiatū Țilele trecute o demonstrațiune în contra redacțiunei Țiarului „Popolo Romano”. Causa demonstrațiunei este, că „Popolo Romano” a cerutū ordinațiuni aspre și energice dela ministrulū de culte în contra turburătorilorū din Neapole. Demonstrațiunea a ținutū cam 1/2 oră.

Distințiune. Țarulū a distinsū cu „ordinulū Sanislau” pe Salih Muri bey, prin secretarulū ministeriului de esterne. Salih Muri bey este aderentū hotărītū alū Rusiei și mare dușmanū alū triplei alianțe.

Musica crășenescă, va da Duminecā în 30 Ianuarie n. c. alū treilea concertū cu abonamentū în sala dela Redoute. Programulū este următorulū: 1. „Waidmanns Jubel” Quadrille de H. Hermann. 2. „Hans in allen Gassen” mare poutporiu de Schreiner. 3. „Sur le lac”, fantasiā pentru harfā de Felix Godefruid.

4. „Eva”, valsū din opera „Ritter Pazman” de Ioan Strauss. 5. Mare fantasiā din opera „Cavalleria rusticana” de Mascagni. — 6. „Pazman” valsū de Ioan Strauss. 7. Mare poutporiu din opera „Ritter Pazman” de Ioan Strauss. 8. Csárdás din opera „Ritter Pazman” de I. Strauss. 9. „Der Silberlöckchen” mare fantasiā din opera cu același nume de Saint Saēns. 10. „Pazman” polcā de I. Strauss.

Focū. Ați nopțe între 1 și 2 ore, a arșt pănā în fundamentū carousselulū (călușei) de lângā promenada de jossū. Causa acestui incendiu nu se știe pănā acum.

Ungaria și tripla alianță.

De-unū timpū încōce s'a accentuatū adese-orī între Unguri, că tripla alianță pentru ei este o nenorocire, aruncându-i cu totulū în brațele germanismului. Aderenții unei politice, care sē aibă ca scopū ruperea Ungariei de alianța triplă, nu stau cu mâinile în sînt; dovadă despre acēsta este o broșurā politicā scrisā în limba franceșă, ce-a apărutū de curēndū. Broșura pōrtă titlulū „Le triple-alliance et la Hongrie”, și s'a espedatū „urbi et orbi”, din Parisū. Autorulū ei este „un patriote hongrois”. Elū a rugatū pe cunoscuta *Mme Adam* sē-i scrie o precucuvēntare, care e de următorulū cuprinsū: „Domnule! Scopulū călătoriei mele la Peșta în 1883 a fostū totū acela, ce ții-ai propusū d-ta sē realizezi și căruia eu mi am dedicatū tōtā activitatea mea, adecā de-a împăca pe Ungaria cu Rusia.

„Declarațiā umanā a partidei independente — partidā ai cărei conducători mai bucurōșū au depusū armele în mână Rușilorū, deocātū în ale Austriacilorū, cari au chematū pe Ruși în țērā, — de-a sări în apărarea naționalităților slave din monarhiā, a deșteptatū înainte de acēsta cu 9 ani speranța, că vocea ridicatā în contra corupțiunei și germanisării (?) lui Tisza Kalmān va deștepta pe poporulū maghiarū și-i va aduce aminte de misiunea lui, misiune pe care o rezumēzū în cuvintele de-a fi o stavilā puternicā germanismului în Orientū, cum a fostū mahomedanismului în occidentū...”

„Decā Ungaria, în locū de-a prigonī pe Slavi, li-ar sări în ajutorū față cu germanismulū; decā Ungaria și Austria ar merge pe propriile lorū picioare, atuncī Germania ar fi izolată și pacea statornicā ar fi sigurā dimpreună cu revindicările îndreptățite. Oare nu ar putē proba acēsta poporulū maghiarū? Sēu dōrā nu acēsta a avutū de țință însuși Kossuth?... Decī, domnule, împărtășesce acēstā dorință a mea poporului maghiarū.”

Broșura, ce se estinde pe 44 pagini, își basēză ideile sale pe fapte istorice și stărue multū, ca Ungaria sē dea „lovitura de grațiā” triplei alianțe, ēr în urma acēsta încheierea prietniei cu Franca și Rusia.

Amarū se înșelā *Mme Adam*, decā nutresce înoc credința, că vre-o partidā maghiarā din țērā ar fi capabilā a se abnega întrū atātū, ca sē sarā în apărarea Slavilorū, ori a altorū naționalitățī „amenințate” de germanismū. Ura de rassā și apetitulū afurisitū de maghiarizare sunt cu mult mai mari, decāt Maghiarulū sē fi capabilū de „umanitatea” accentuatā de *Mme Adam*. Maghiarii nuși aflā „misiunea” lorū în aceea, ca dimpreună cu celelalte naționalități conlocuitoare sē lupte contra „pericolului” de germanizare, ci a lorū „sacrā” misiune o vēdū în prigonirea și schiuginirea bielorū popōre nemaghiare și în rabiata poftā de-a le maghiarisa, de-a le scōte limba lorū naționalā pănā și din vatra familiarā, unū atentatū acesta, în contra căruia însuși *Mme Adam* și-a ridicatū vocea în revista sa „Nouvelle Revue”.

Inainte de alegeri.

Cătrā alegătorii romāni din cerculū electoralū alū Deșului s'a adresatū unū apelū subscrisū de d-nii Augustū Munteanu ca președinte și Teodorū Hermanū, ca secretarū. În acēstū apelū, făcēnduse cunoscutū conlusulū de rezistență pasivā alū conferenței naționale din Sibiu, se provōcā alegătorii în terminū călduroșū, ca sē nu ia parte la alegere.

Din cerculū Comlusuului-mare, 25 Ian. 1892.

Pentru cerculū nostru de alegere suntū pănā acum doi candidați de deputați: unulū guvernamentalū, anume fostulū deputatū dietalū Bilicska Beni, ēr altulū apponyistū, cu numele Linder György. Lupta dintre acēști doi rivali a încurcatū și pe unii omeni de-ai noștri, cari anticipandū conclusele conferenței naționale din Sibiu, pare-mi-se, că au primitū unele angajamente, cărorā acum, după publicarea acelorū conluse, ca Romāni buni, cum suntū domnia-lorū, la nioi unū casū nu vorū putē satisfice.

Vorbescū despre d-lū protopresbiter Paulū Miulescu din Comlusuulū-mare, care într'o vorbire adresatā alegătorilorū romāni stăruișe pentru guvernamentalulū Belicska, în timpū ce preotulū George Bălanū a stăruitū pentru apponyistulū Linder, desăgindū astfel pe alegătorii romāni în două tabere inverșunate una asupra alteia, fără sē știe pentru ce. Sperămū însă, că pănā la sosirea momentului decizitorū, cei ce i-au despărēchiatū îi vorū ști ērāși împărēchia, unindu-i pe toți în strinșā și solidara respectare a conluselorū de rezistență pasivā ale conferenței din Sibiu.

Raport.

Telegramele „Gaz. Trans.”

(Serviciulū biuroului de cor. din Pesta.)

Viena, 28 Ianuarie. Erī s'a ratificatū tractatulū comercialū între Austro-Ungaria și Germania și atātū se va preda în Viena. Predarea tractatelorū comerciale cu Elveția și Italia se va întēmpla în curēndū.

Archiducele Franciscū Ferdinand se Țice, că va fi numitū comandantū alū brigadei 27 de infanteriā.

Berlinū, 28 Ianuarie. Ministrulū Zedlitz, Heyden și Thielen au primitū decorațiuni înalte.

Roma, 28 Ianuarie. Ambasadorulū Italiei la Parisū contele Menabrea a dimisionatū.

Alegerile dietale.

(Serviciulū biuroului de cor. din Pesta.)

Budapesta, 28 Ianuarie. În cerculū alū doilea electoralū din Budapesta s'a alesū cu unanimitate *Daranyi*, în alū cincelea cercū *Wahrmann*, în alū șeptelea cercū *Morzsanyi*. În Élesd: *Ladislau Bőjtij* liberalū, realesū cu unanimitate. În Szepsi Szt-György: *Bekszics*, realesū. În Bács-Almas: *Ludovicū Olanyi*, independentū realesū. În Cinci-biserici: ministrulū *Baross*, alesū cu unanimitate, în Lublo: *Iohann Bobula*, în Beiușiu: *Gellert, Végso*, în Homonna: contele *Alexandru Andrassy*, în Török-bece: *Rohonczy* alesū cu unanimitate, în Iaszberény: contele *Apponyi* alesū cu unanimitate în Beretty-falū: *Csanady*, în Kecskemet în cerculū superiorū: *Adam Horvath*, în Magyaróvár: *Iohann Reiter*, partida naționalā, în Szombathely: ministrulū *Baross*, cu unanimitate, în Zsolna: *Smialovsky*, în Biserica-albā: *Elemer Palfy* liberalū, alesū cu unanimitate, în Careii-marī: contele *Stefanū Karolyi*, alesū cu unanimitate; în Nádudvar: *Alexiu Popp*, independentū, în Sătmari: *Gabrielū Ugron*, în Gherla: *Anton*

Molnar, liberalū; în Baia-nouā, contele *Iuliu Szapary* alesū cu unanimitate, în Bistrița: *Fluger*, în Năsăudū: *Iellinek*, în Székelyhid: *Albert Kiss* independentū, în Rozsahegy: *Iosēf Kajuch*, liberalū în Munkács: *Iohann Nedeszky*, liberal, în Nagy-Mihaly: *Géza*, partida naționalā, în Fogh: *Carolū Reviszky*, independentū, în Karczay: *Emericū Madarasz*, independentū, în Șomcuta: contele *Géza Teleki*, liberalū, în Baia: *Eduard Drescher*, liberalū, în Kőszegh: *Iuliu Szajbely*, liberalū, în Agria: *Szederkényi*, independentū, în Făgetū: *Fridericū Karkányi*, în Nagy-Marton: *Gustav Degen*, liberalū, în Raab: ministrulū *Baross* alesū cu unanimitate, în Rosenau: contele *Andrassy*, liberalū, în Baia-mare: ministrulū de finance *Weckerle*, în Titel: *Milan Zako*, liberalū, în Nagy-Tapolcsany: secretarulū de statū *Szavolszky*, în Bittse: *Urbanovsky*, în Trencinū: *Géza Rakovszky*, în Verbo: contele *Carolū Pomgraz*, în Moravicza: baronulū *Miklos* (nedescifrabilū) liberalū. În Șopronū: *Teofilū Fabinyi*. În Murēșū-Ludoșū: *Balazs Bethlen*, ales cu unanimitate; în Bazin: *Eduard Szalay*, liberalū, în Lőcse: contele *Koloman Csaky*, liberal, în Barfa: *Adam, Bornemisza*, în Tovariz: *Gromon*, în Făgărașū, cerculū superiorū: *Mikszth*, în Mad: *Bela Bernath*, liberalū, în Kecskemet: *Gabriel Ugron*, în Fehergyarmat: *Desideriu Isaak*, independentū în Csorna: *Csavolszky*, independentū, în Becichereculū mare: *Zichy*; în cerculū Falva a fostū alesū *Paul Danielū*, liberalū, în Lucho: *George Kubinyi*, în Aradū, în cerculū Ioszasz hely: *Virgilū Bogdan*, în Csák-vār: *Ludovic Mészlemyi*, independentū, în Ațelulū micū: *Acuțius Ugron*, în Fertő-Szt-Miklos: contele *Alexandru Karolyi*, în Sucsany: *Stefanū Rakovszky*, în Beregszász: *Emeric Uray*, independentū, în Pecica: *Eugen Gaal* din partida naționalā, în Oravicza: *Iokay*, în Lugoșiu: *Bela Szende*, în Caransebeșū: *Petru Vuia*, în Somorja: *Iuliu Saghy* din partida naționalā, în Sasca montanā *Asboth*, liberalū, *Petru Szirak* liberalū, în Dunaszerdahely: contele *Nicolau Palfy*, liberalū, în Lipto-St-Miklos, *Matuska* liberalū, în Brețou: *Armin Neumann*, liberalū, în Ipolysagh: *Bela Horvath*, liberalū, în Kis-Marton: *Francisc Bolgar*, din partida naționalā, în Monok: *Alexandru Nagy*, liberalū, Alba-Iulia: *Mohay*, liberalū.

DIVERSE.

Adormitū de 16 ani. Din St. Paulū se anunță: *Herman Hareis* unū locuitorū de aici, care dormise fără intrerupere 16 ani de Țile, s'a deșteptatū Țilele trecute. De atuncī nu mai dōrme decātū câteva cēsuri pe Ți, dēr nu se pōte Țice că e restabilitū, fiindō ē slabū ca unū scheletū și abia se ține pe picioare. Somnulū sēu letargicū începū, acum 16 ani, în urma unor friguri violente și pănā deunāđi elū nu primise ca hranā decātū două trei linguri de supā, ce i-se turnau pe gātū în fiacare Ți. Ce e ciudatū, e că *Hareis* nu crede că a dormitū atātū de multū și vorbește de lucruri de acum 16 ani ca și cum s'ar fi întēplatū erī.

NECROLOGŪ. *Marica Dolianu*, fiica d-lui *Ioanū Dolianū*, factorulū tipografiei diecesane din Gherla, a rēposatū la 23 Ianuarie n. c. în etate de 19 ani. — Fiā-i țērēna ușorā!

Cursul pieței Brașov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Brașov, including gold, silver, and foreign currencies like the French franc and German mark.

Cursul la bursa din Viena

Table with stock market rates from Vienna, including gold, silver, and various bonds.

Table with various market rates and prices, including interest rates, exchange rates, and commodity prices.

Nr 44 - 1892.

757,1 1.

Invitatoriu.

P. T. Domni acționari ai institutului de credit și de economii „BISTRITIANA“, societate acționară cu reședința în Bistrița se invită prin acesta cu totă stima conform 21 și 22 din statute la

a IV-a adunare generală ordinară,

ce se va ține Marți în 16 Februarie 1892 la 11 ore a. m. în localul societății în Bistrița.

Obiectele de pertractare vor fi:

- 1. Raportul direcțiunii și a comitetului de revisiune, precum și statorirea bilanțului pe anul 1891.
2. Propunerea direcțiunii în privința întrebunțării profitului curat, precum și a statoririi dividendei pe anul 1891.
3. Alegerea unui membru în direcțiune pe timp de doi ani, precum și alegerea membrilor comitetului de revisiune pe timp de 3 ani.
4. Statorirea mărcilor de prezență ale membrilor direcțiunii.
5. Crearea unui al doilea post de comptabil al societății.
6. Propunerii eventuale.

Din ședința direcțiunii institutului de credit și economii „Bistrițiana“, ținută în Bistrița la 23 Ianuarie 1892.

Gavriilă Manu m. p., directorul executiv.

Avisul d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la renoirea prenumerațiune se binevoiasca a scrie pe couponul mandatului postal și numerii de pe fasia sub care au primitu diarul nostru pana acuma.

Domnii, ce se aboneza din nou, se binevoiasca a scrie adresa lamurtu și se arate și posta ultima.

Totodata facemu cunoscutu tuturoru D-loru abonati, ca mai avemu din anii trecuti numeri pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potu adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuința.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvre 1891.

Large table with train schedules for various routes including Budapest-Predeal, Brașov, Sibiu, and others, listing train numbers, departure times, and arrival times.

Nota: Nume încurciadrați cu linii grose însemnează orele de noapte.